

בבית המשפט העליון

ע"א 2742/21 - א'

לפני: כבוד השופט ג' קרא

המבקשת: אלעהד אלאסאסיה אלנמודג'יה בע"מ

נ ג ד

- המשיבים: 1. עו"ד עופר שפירא – בתפקידו כנאמן לנכסי התאגיד
2. הממונה על הליכי חדלות הפירעון ושיקום כלכלי, מחוז ירושלים
3. משרד החינוך
4. ולאה מסוודה
5. דלאל קאסם ו-49 מורות אחרות
6. ולאה רג'בי ווסאם נמרי

בקשה לעיכוב ביצוע החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים בתיק חדל"ת 27562-01-21 מיום 19.4.2021 שניתנה על ידי כב' השופט אביגדור דורות

בשם המבקש: עו"ד זכי כמאל
בשם המשיב 1: עו"ד עופר שפירא; עו"ד מאור ישעיהו
בשם המשיב 2: עו"ד שרית ליפשיץ
בשם המשיבה 3: עו"ד יעקב הילמן
בשם המשיבות 5: עו"ד אכלאס שאמא

החלטה

לפניי בקשה לעיכוב ביצוע החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט א' דורות) בחדל"ת 27562-01-21 מיום 19.4.2021 (להלן: ההחלטה), במסגרתה נדחתה בקשת המבקשת – חברה בע"מ אשר מפעילה בית ספר בכפר עקב במזרח ירושלים (להלן: בית הספר) – לביטול הליך חדלות הפירעון ולביטול מינוי הנאמן הזמני, עד להכרעה בערעור.

הרקע לבקשה וההליך בבית המשפט המחוזי

1. בינואר 2021, הגישה המשיבה 4, אשר עבדה כמורה בבית הספר, לבית המשפט המחוזי בקשת נושה למתן צו לפתיחת הליכים נגד המבקשת, בטענה שהמבקשת לא שילמה לה את זכויותיה ולא שילמה לה חוב פסוק כלפיה אשר נקבע בפסק דין סופי. בעקבות כך, המבקשת הגישה בקשה לעיכוב הליכי הוצאה לפועל לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 (להלן: החוק). בפברואר 2021, המשיב 1 מונה לנאמן זמני על נכסי המבקשת (להלן: הנאמן), וזאת לבקשת המשיב 2, הממונה על חדלות פירעון ושיקום כלכלי (להלן: הממונה) ובהסכמת המבקשת ויתר הנושים. ביום 8.3.2021, הגישה המבקשת בקשה לביטול מינוי המשיב 1 לנאמן זמני. ביום 17.3.2021, הגישה המבקשת בקשה למחיקת בקשה זו. ביום 21.3.2021, הוגשה עמדת משרד החינוך, לפיה לאור דו"ח הנאמן, אי שיתוף הפעולה של המבקשת עם הנאמן, חובותיה הרבים והאינדיקציות לכך שהמבקשת לא שילמה שכר לעובדיה כדין, הוחלט לעצור, ולו באופן זמני, את תקצובה. ביום 24.3.2021, התקיים דיון בו התברר כי בדעת משרד החינוך להפסיק את תקצוב בית הספר לאור התנהלות הבעלות וצבירת החובות, וכי יש אפשרות למענה חלופי לתלמידי בית הספר.

בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי ביום 4.4.2021, הגיעו הצדדים להסכמות לפיהן, בין היתר, בית הספר של המבקשת יופעל בחודש אפריל במימון משרד החינוך (75 אחוזים – מימון שניתן למסגרות החינוך המוכר שאינו רשמי) והמבקשת התחייבה להפקיד בקופת הנאמן הזמני עד ליום 7.4.2021, סך של 100,000 ש"ח להשלמת הוצאות ההפעלה (להלן: ההפקדה). המימון מטעם משרד החינוך הותנה בהעברת ההפקדה. להסכמות אלו ניתן תוקף של החלטה.

ביום 7.4.2021, הגישה המבקשת בקשה לביטול ההליך ולביטול מינוי הנאמן הזמני, וזאת חלף הפקדת הסכום לו התחייבה. במסגרת הבקשה נטען כי המבקשת הגיעה להסדר עם המשיבה 4 והמשיבות 5 (50 מורות שהועסקו על ידי המבקשת ואשר המבקשת חייבת להן כספים כשכר עבודה). ביום 12.4.2021, הגישו משיבות נוספות (משיבות 6) תגובה לפיה המבקשת טרם פרעה את חובה כלפיהן. באותו יום ניתנה החלטה המורה למבקשת להבהיר כיצד שולמו החובות לנושים בהתעלם מהאיסור לעשות שימוש בכספים המצויים בחשבונות הבנק ללא אישור הנאמן הזמני. המבקשת הבהירה כי היא לא שילמה כספים לנושים אלא הגיעה עמם להסדרים, המותנים בביטול ההליך בבית המשפט המחוזי.

ביום 19.4.2021, התקיים דיון בבית המשפט המחוזי, במסגרתו הבהיר משרד החינוך כי אם המבקשת לא תשלם לעובדיה את מלוא שכרם, משרד החינוך יגיש בקשה להצטרף להליך כנושה מאחר שהתקציב שהעביר במשך השנים נעשה כדי שהכספים ישולמו לעובדי המבקשת. עוד עלה בדיון כי למבקשת חוב בסך 550,000 ש"ח כלפי שש מורות נוספות. בא-כוח המבקשת טען בדיון כי המבקשת אינה מסכימה למתווה שהוסכם בדיון מיום 4.4.2021, וכי היא לא תפקיד את הסכום שהתחייבה בקופת הנאמן הזמני.

2. בית המשפט המחוזי דחה את בקשת המבקשת לבטל את הליך חדלות הפירעון והורה על מינוי המשיב 1 לנאמן קבוע. נקבע כי התנהלות המבקשת מעוררת קשיים ניכרים וכי "רב הנסתר על הנגלה"; אף שאין מניעה כי המבקשת תציע הסדר לתשלום חובותיה, על הדבר להיעשות באמצעות הנאמן, ובפיקוח הממונה ובית המשפט; התנהלות המבקשת מעלה חשש כבד כי המבקשת נקטה בדרך של תחבולה ובחוסר תום לב מובהק וכי המבקשת ניצלה את חולשת נושיה – מורות המבקשות לשמור על מקום עבודתן – לשם הגעה להסדרים מותנים וחסויים, אשר יבוצעו רק לאחר ביטול ההליך. עוד נקבע כי המבקשת מצויה בחדלות פירעון שכן עולה כי היא חבה לנושיה סך של 1.3 מיליון ש"ח וסך של 550,000 ש"ח לקבוצת מורות נוספת (וכן חוב נוסף בסך של 150,000 ש"ח) – ובסך הכל חובות בסך של כשני מיליון ש"ח. זאת, בשעה שבקופת הנאמן הזמני יש רק כ-1.4 מיליון ש"ח, ובשים לב לכך שמשרד החינוך יכול להגיש תביעת חוב להחזר התקציבים שהעביר ונועדו לתשלום שכר עובדי המבקשת, ולכך שבהתאם לדו"ח המשלים מטעם הנאמן, למבקשת יש גירעון בהון ובהון החוזר בסך של כ-7 מיליון ש"ח. לפיכך, בית המשפט המחוזי קבע כי המבקשת נקטה בדרך פסולה ובחוסר תום לב בניגוד לדין, תוך העדפת נושים פסולה ותוך פגיעה בעיקרון השוויון בין הנושים. כן נקבע כי עקב משלוח מכתבי התראה לביטול רישיון בית הספר ועקב הפסקת התקציב השוטף של פעילות בית הספר על ידי משרד החינוך, לא ניתן יהיה להפעיל את בית הספר וכי בית המשפט לא שוכנע כי יש מקורות אחרים למימון בית הספר.

3. המבקשת הגישה ערעור על ההחלטה ובמקביל הגישה את הבקשה שלפניי.

טענות הצדדים

4. המבקשת טוענת כי מאזן הנוחות נוטה לטובתה מכיוון שהותרת ההליך תגרום להפסקת פעילותה ולשליחת מאות ילדים לביתם באמצע שנת הלימודים, כאשר אין להם מסגרות חינוכיות חלופיות. זאת, בפרט מאחר שבבית הספר לומדים תלמידים במצב סוציו-אקונומי נמוך. לטענתה, סיכויי הערעור טובים, בעיקר מאחר שהמסקנות המצויות בהחלטה נעדרות כל בסיס עובדתי וכן ההחלטה כוללת מסקנות שגויות. כך, לטענתה,

הן הקביעות, בין היתר, לפיהן בית המשפט לא שוכנע כי המבקשת תוכל להמשיך את פעילותה; כי לא ניתן יהיה להפעיל את בית הספר; וכי התנהלות המבקשת עולה כדי העדפת נושים אסורה ומהווה חוסר תום לב מובהק. וזאת, לטענת המבקשת, מאחר שלא שולמו כספים בפועל לנושים אלא מדובר אך בהסדר מותנה בין המבקשת לנושים. לטענתה, שגה בית המשפט בקביעתו כי למבקשת אין די כספים לפרוע את מלוא חובותיה. לטענת המבקשת, היא אינה חדלת פירעון, בניגוד לקביעות בהחלטה.

5. לעמדת הנאמן, יש לדחות את הבקשה לנוכח התנהלותה חסרת תום הלב של המבקשת. ההליכים נפתחו לבקשת המבקשת ומינוי הנאמן הזמני היה בהסכמתה. המבקשת עותרת לקבל סעד בעודה מפרה את ההחלטה שניתנה בהסכמתה ביום 4.4.2021, נמנעה מלהפקיד את הסך של 100,000 ש"ח, כל זאת כשהיא מתנהלת בחוסר תום לב, ולא גילתה שהיא הפרה הסכמות שקיבלו תוקף של החלטה ביום 4.4.2021. המבקשת לא הפקידה דבר לצורך הפעלת בית הספר ואף פעלה בסתר ומבלי ליידע את הנאמן, לביצוע הסדרים פרטניים מנוגדים לדין עם מבקשת הפירוק ועם נושים נוספים – הסדרים המהווים העדפת נושים אסורה ותוך פגיעה בעקרון השוויון. לעמדת הנאמן, סיכויי הערעור קלושים מאחר שהערעור מופנה נגד קביעות עובדתיות של בית המשפט ואין זה מדרכה של ערכאת הערעור להתערב בקביעות ובמסקנות המבוססים על התרשמותה הבלתי אמצעית של הערכאה הדיונית. בית המשפט המחוזי קבע כי המבקשת התנהלה בחוסר תום לב מהותי, בפרט בתקופה שבין הדיון מיום 4.4.2021 לבין הגשת הבקשה לביטול ההליך ביום 7.4.2021 – תקופה במהלכה התחייבה המבקשת לפעול לתשלום הסך של 100,000 ש"ח לקופת הנאמן. טענותיה של המבקשת הועלו בעלמא וללא ביסוס באסמכתאות או תימוכין לטענותיה ותוך שהיא מסתירה את ההסדרים הפרטניים שעשתה, מבלי שנעשה הסדר נושים כולל, ותוך שהיא אינה משלמת לעובדיה את שכרם ואת זכויותיהם הסוציאליות לפי הדין. לעניין מאזן נוחות, הנאמן טוען כי המבקשת עותרת לסעד שיפוטי תוך שהיא עצמה מפרה החלטות שיפוטיות שהתקבלו בהסכמתה.

6. לעמדת הממונה, סיכויי הערעור אינם גבוהים. הלכה פסוקה היא כי לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בהחלטות בית משפט של חדלות פירעון, אשר לו מומחיות בתחום, ובשיקול דעתו בניהול ההליך. בית המשפט המחוזי קבע כי המבקשת התנהלה "בדרך של תחבולה ובחוסר תום לב מובהק", עת התחייבה להעביר לקופת הנאמן סך של 100,000 ש"ח, וניצלה זמן זה כדי לנסות להגיע להסדרים פרטניים וחסויים עם המורות, מבלי לערב את הנאמן ואת הממונה; כי למבקשת חובות בסך של כ-2 מיליון ש"ח; כי עולה תמונה כי המבקשת חדלת פירעון; כי מהדו"ח המשלים מטעם הנאמן נכתב כי

למבקשת גירעון הון והון חוזר בהיקף של כ-7 מיליון ש"ח; כי לא ניתן להתעלם מעמדת משרד החינוך לפיה עולה חשש שתקציב שהועבר למבקשת לא הועבר לתשלום לעובדי המבקשת ובהם מורות; כי המבקשת פעלה בחוסר תום לב בניגוד לדין, תוך העדפת נושים פסולה; וכי המבקשת לא הצליחה להוכיח שיש מקורות אחרים למימון הפעלת בית הספר, עת משרד החינוך הודיע על הפסקת התקצוב. לפיכך, נקבע כי המבקשת אינה עומדת בתנאי החוק, המאפשר לבית המשפט לבטל צו לפתיחת הליכים. הממונה אף סבור כי המבקשת התנהלה בחוסר תום לב מובהק עת "נהנתה" מיתרונות הליך חדלות הפירעון ובהם הקפאת הליכי ההוצאה לפועל שננקטו נגדה, ובו בזמן פעלה להגיע להסדרים פרטניים עם נושיה, ללא מעורבות הנאמן והממונה. התנהלות זו מנוגדת לדין ומנוגדת לעיקרון השוויון בין הנושים בהליך חדלות הפירעון. לעניין מאזן הנוחות, הממונה מוסיף כי הוא לא מצא הסברים מטעם המבקשת כיצד היא תפעיל את בית הספר, בשים לב כי משרד החינוך הודיע על הפסקת התקצוב ובשים לב לכך כי עד הגשת התגובה מטעמו, המבקשת לא הפקידה סך של 100,000 ש"ח בקופת הנאמן, בניגוד לקבוע בהחלטה. מתגובת משרד החינוך עולה כי לתלמידי בית הספר יש מסגרות חינוכיות חלופיות בקרבת מקום. בנסיבות אלו, בהן המבקשת מתנהלת בחוסר תום לב, לא משלמת משכורות לעובדיה, ועולה מדו"חות הנאמן כי היא חדלת פירעון, ולתלמידי בית הספר מסגרות חינוכיות חלופיות – הממונה סבור כי מאזן הנוחות מטה את הכף אל עבר דחיית הבקשה.

7. המשיב 3, משרד החינוך, מתנגד לבקשה לעיכוב ביצוע. לעמדתו, בקשה זו מהווה נדבך נוסף ברצף השימוש לרעה בהליכי משפט של המבקשת. לעניין מאזן הנוחות, משרד החינוך טוען כי המבקשת אינה מבהירה כיצד תוכל להמשיך בהפעלת המסגרות החינוכיות ומסתפקת בהעלאת טענות בלתי מבוססות בקשר ליכולתה הכלכלית. שלא כטענת המבקשת, המדינה ערוכה להשמת התלמידים במסגרות אחרות. יתר על כן, איתנות פיננסית בסיסית לצורך הפעלת מוסד חינוך, ובכלל זה תשלום שכר לעובדים, היא תנאי מקדמי לקבלת רישיון כמוסד חינוך מוכר. אין לקבל מצב בו משרד החינוך מתקצב את המוסדות החינוכיים שהמבקשת מפעילה, כאשר המבקשת אינה משלמת את משכורות עובדיה; אינה עומדת בהתחייבויותיה להפקיד כספים בקופת הנאמן הזמני ובהמשך מבקשת לבטל את ההליך, תוך שהיא סומכת על המורות שתוותרנה על זכויותיהן. עוד מוסיף משרד החינוך כי סיכויי הערעור קלושים. טענות המבקשת בערעור מתמקדות בקביעות בעניין "הסדרי החוב" אליהם הגיעה המבקשת עם חלק מהנושים ולגבי הקביעות בנוגע לגובה חוב המבקשת. לעניין הסדרי החוב, המבקשת ביקשה לעכב את הליכי ההוצאה לפועל, אך פעלה לסיכול ההסדר אליו הגיעה בדיון. לעניין גובה חוב, לעמדת משרד החינוך, הקביעות נטועות בראיות, ובכללן דו"ח הנאמן

הזמני, שכלל את הדו"ח המבוקר האחרון שהגישה המבקשת בשנת 2018 ממנו עולה כי יש לה גירעון העולה על 7 מיליון ש"ח, וזאת בשעה שמשרד החינוך מתקצב כ-75 אחוזים מתקציב המבקשת. לעניין תשלום החוב – אם המבקשת שילמה, היא פגעה בשוויון ההליך, ואם לא שילמה, לא ניתן להתעלם מהחובות, שלמבקשת אין כסף לשלם, ואם הסכימה עם הנושות שלא תשלם דבר – משרד החינוך יצטרף כנושה בשל התקצוב הרב שהעביר למבקשת בהנחה שתשלם לעובדיה כדין. בנוסף, שיקולי צדק ויושר מלמדים כי המבקשת נוהגת בחוסר תום לב ומנצלת לרעה הליכי משפט.

8. המשיבה 5 ו-49 מורות נוספות הודיעו על הצטרפותן לבקשת המבקשת לעיכוב ביצוע.

9. המבקשת, בתשובה שהגישה ברשות, טוענת בתמצית, כי הנאמן חזר בו מהסכמתו לקבלת בקשת המבקשת לביטול הליך חדלות הפירעון ומינויו כנאמן זמני בכפוף לאישור הממונה ובית המשפט ובכפוף לתנאים. עוד טוענת המבקשת כי המשיבים 1-3 לא נתנו דעתם לקשיים בקיום מוסד לימודים בו לומדים תלמידים ממשפחות מוגבלות כלכלית; כי לא נבדק מצבה של המבקשת; כי ניתן להסדיר את חובותיה ובמיוחד שיש כיום בידי הנאמן סך של 1,400,000 ש"ח, ללא צורך בהכרזה עליה כחדלת פירעון; וכי המורות-הנושות חזרו בהן מבקשתן להכריז על המבקשת כחדלת פירעון.

דיון והכרעה

10. לאחר שעיינתי בבקשה (שהיא למעשה בקשה לסעד זמני לתקופת הערעור), בתגובות לה ובתשובה, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות.

בעל דין המבקש סעד זמני לתקופת הערעור נדרש להוכיח כי מתקיימים שני תנאים מצטברים: כי סיכויי הערעור שהגיש הם גבוהים וכי מאזן הנוחות נוטה לטובתו במובן שביצוע פסק הדין טרם ההכרעה בערעור יקשה על השבת המצב לקדמותו (ראו, למשל: ע"א 3552/15 סמ"ח נ' לביא (26.8.2015); ע"א 3978/15 אסולין נ' הכונס הרשמי (11.6.2015)). בענייננו, המבקשת לא עמדה בנטל להוכיח תנאים אלו בבקשתה.

מבלי לקבוע מסמרות בדבר, סיכויי הערעור נראים נמוכים לכאורה וזאת בהתחשב בממצאים העובדתיים ובמסקנות המבוססות עליהם אשר קבע בית המשפט המחוזי ושערכאת ערעור אינה נוטה להתערב בהם. כידוע גם, "לבית המשפט של חדלות פירעון יש מומחיות ייחודית בתחומו, ועל כן לא ננקל תערב ערכאת הערעור בהחלטותיו. כמו כן לבית המשפט של חדלות פירעון מסור שיקול דעת רחב בניהול

ההליך, וזאת לאור העובדה כי בית המשפט יוצר היכרות עמוקה עם הנפשות הפועלות ועם ההליכים שהתקיימו לפניו ולו היכולת להתרשם מן הצדדים באופן ישיר ובלתי אמצעי. הוא גם בית המשפט שיכול לבחון את ההליך המתנהל לפניו 'במבט-על', על כל השיקולים והאינטרסים השונים הקשורים אליו" (רע"א 4406/18 בנק הפועלים בע"מ נ' הנאמנים, פסקה 17 (19.8.2018)). מסקנה זו בדבר סיכויי הערעור אף מתחזקת לנוכח קביעותיו של בית המשפט המחוזי כי התנהלות המבקשת מעלה חשש כבד כי המבקשת נקטה בדרך של תחבולה ובחוסר תום לב מובהק וכי המבקשת ניצלה את "חולשת" הנושים – מורות המבקשות לשמור על מקום עבודתן – לשם הגעה להסדרים מותנים וחסויים. המבקשת נמנעה מלהפקיד את ההפקדה לצורך הפעלת בית הספר, כאשר היא פעלה בפרק הזמן שניתן לה לצורך ביצוע ההפקדה כדי לערוך הסדרים פרטניים ומנוגדים לדין עם מבקשת הפירוק ונושים נוספים. כל זאת, בחוסר תום לב ותוך הסתרת התנהלותה מהנאמן (השו: רע"א 3491/10 ש.א.א. פתרונו בנייה מתקדמים בע"מ נ' נגבה פרו בע"מ, פסקה 3 וההפניות שם (13.5.2010) ("כאשר פונה צד לערכאות בבקשה למתן סעד שיש לו השלכה על הצד שכנגד, מוטלת עליו חובה מוגברת להניח בפני בית המשפט כל פרט בעל חשיבות שעשוי להיות לו משקל בבוא בית המשפט להכריע בבקשה"). כך, המבקשת עותרת לסעד שיפוטי תוך שהיא מפרה החלטה שיפוטית שהתקבלה בהסכמתה.

טענותיה של המבקשת לעניין מאזן הנוחות, ובפרט לעניין המשך הפעלת המסגרת החינוכית ויכולותיה הכלכליות, הועלו בכלליות ובעלמא ומבלי להציג תשתית ראייתית מבוססת (ראו, למשל: ע"א 6240/15 לונטר נ' המנוח זנדר (25.1.2016); ע"א 7745/09 אטיאס נ' סלומון (26.11.2009)). מקובלת עליי עמדת הממונה, לפיה בנסיבות אלו, בהן המבקשת מתנהלת בחוסר תום לב, לא משלמת משכורות לעובדיה, עולה מדו"חות הנאמן כי היא חדלת פירעון, ולתלמידי בית הספר יש מסגרות חינוכיות חלופיות – מאזן הנוחות מטה את הכף אל עבר דחיית הבקשה.

11. סוף דבר, הבקשה לעיכוב ביצוע נדחית. המבקשת תישא בהוצאות המשיבים 1, 2, 3, ו-5 – בסך של 1,500 ש"ח כל אחד.

ניתנה היום, ז' בסיון התשפ"א (18.5.2021).

ש ו פ ט